

veel verkeerde, had hij in die tijd contact met Fischböck, directeur van een verzekeringsmaatschappij.

Wij kunnen ons de gesprekken in de *Deutsche Gemeinschaft* en de *Deutsche Klub* wel voorstellen: de socialisten hadden veel te veel macht, vooral in Wenen; de katholieke politici moesten bestreden worden voorzover zij met de gehate socialisten samenwerkten; aan de invloed der Joden moest een einde komen; en er was voor Oostenrijk geen toekomst dan in het samengaan met een sterk en geordend Duitsland. Wie zo dachten, moesten in veel opzichten wel hoopvol gestemd worden door de klinkende verkiezingsoverwinning die Hitlers *NSDAP* in september '30 in Duitsland behaalde; Seyss-Inquart werd ruim een jaar later donateur van de Oostenrijkse Nazi-partij; lid werd hij niet.

Zowel zijn uit de jaren '20 daterende relaties als zijn karaktereigenschappen en opvattingen deden Seyss-Inquart uitnemend passen in het spel dat Hitler met betrekking tot Oostenrijk ging spelen na de bewogen julimaand van '34 waarin een slecht-voorbereide, onbehouwen staatsgreep van Oostenrijkse Nazi's (die *Bundeskanzler* Dollfuss het leven gekost had) mislukt was. Hitlers streven werd het, te bevorderen dat de feitelijke macht in Oostenrijk zeer langzaam, zeer geleidelijk (het buitenland mocht niet gealarmeerd worden!) in handen kwam van figuren (Seyss-Inquart was er een van) die, zonder teveel weerstand te wekken, een beschaafde sympathie leken te koesteren voor het Derde Rijk. Zij, leiders en woordvoerders van wat de *Nationale Opposition* genoemd werd, konden geen lid zijn van de *NSDAP*: die partij was in Oostenrijk verboden en ageerde louter illegaal. Het was al voldoende indien zij een soort politieke dekking voor die *NSDAP* vormden en van binnen uit een constante druk uitoefenden op het regime van de opvolger van Dollfuss, von Schuschnigg, waarmee zij publiekelijk een zekere mate van solidariteit manifesteerden die bij tijd en wijle misschien wel echt was. Al dat laveren en schipperen werd hun echter door leiding en kader van de illegale *NSDAP* fel verweten. In die kringen ging men Seyss-Inquart als een sluwe opportunist zien, als een 'Jezuïet' (beweerd werd dat hij op het befaamde Oostenrijkse Jezuïeten-internaat *Stella Matutina* zijn opleiding gekregen had), als een dubbelhartige. Inderdaad: elementen van dubbelhartigheid, althans van gespletenheid, ontbraken in zijn daden niet: *Frau* Planetta, de weduwe van een van diegenen die de dodelijke schoten op Dollfuss gelost hadden, nam hij als huishoudster in dienst – en tegelijk liet hij zich, in die tijd nog bekend als een zeer gelovig katholiek, tot lid van het kerkbestuur benoemen in de kleine gemeente bij Wenen waar hij woonde. Anders dan de Oostenrijkse Nazi's was hij in die jaren geen voorstander van de regelrechte *Anschluss*, evenmin was hij dat toen hij in de eerste dagen van maart '38 in